Postimees

Pärnu Wabariigi Teataja lehe

Ilmub igal äripäewal.

Toimetuse ja talituse adress: „Postimees" Pärnu wabariik, Pärnu.

Toimetuse tunnimised: Ringi tän. № 2. kella 11—1 ja 4—6. Telefon nr. 19.

16. aastakäik.

Wäljaandja maksab:

Pärnu wabariigi 3 marka.

Tellimiste ja kuulutuste hinnad nagu lehe ees ütlen Tartu ajas ninetatud.

№ 107 Teisipäewal 16 mail 1922. № 107.

Pärnu linna ja maakonna hääkäik nõuab otsekohest raudtee ühendust Pärnu ja Walga wahel.

II.

Kahe aasta eest Teedeministeeriumi poolt kowatletud uue raudteelini ehitus ja läbi läbiajamine Halliste-Abja-Walga andis Pärnu linnale, kui ka liini ümbruses elawatele rahwakihtidele looluft edasiliseks uueks, elawa ka bawaheitude peale Pärnu-Walga ning selle ümbruslonna wahel, nagu ies end. Wene waltitsuse ajal olnud. Kui nüüd ministeeriumis otustatud Halliste-Törwa-Walk liini ehitusest loobuda ja Wiljandist, läbi Törwaste Sangasteje, teed ehitada, siis on kaubawahetuse lootus Pärnu-Walga ja ümbruslonna wahel jäädawalt maha maetud sest et Mõisakülä-Wälga harutee awamise peale läbi Latwija territooriumi endistel tingimistel ikkagi rehkendada ei wõi. Mis aga Pärnu linn kaubawahetuse linnajäämise läbi, Walga ja teiste maakohtadega kuni Pihkwani, ainelisel kahju saab see ülatõi iga aasta kahtlemata miljoniteni, wõiks aga edaspidi osaitki heaks tehtud saada uue raudtee ehituse läbi Halliste Walka, kuna Wiljandi-Tarwastu-Törwa Sangaste liinil Pärnu kohta kauplemise suhtes wähematki tähtsust ei oleks.

2) Ei wõiks mitte unustada, et raudtee läbiajamisega Wabariigi kasfast juba hulk kulu on kantud, mis lõhtsalt maha wisatud oleks, kui kord heaks kiidetud sihist mõõb loobuda tahetakse, ilma et linnawalitsuse arwamise järele, selleks mõjuwat põhjust leiduks, kuna uue sihi läbiajamine Wiljandist Tarwastu kaudu Sangaste uusi suuri kulusid Riigi kassast nõuaks.

3) Mis puutub ehituskulude, lähekõrd need uuel liinil Wiljandi-Tarwastu-Törwa Sangaste kahtlemata palju suuremaks, kui liinil Halliste — Törwa-Walk. Ehk küll linnawalitsusel praegu täpsip-alseid teateid käepärast ei ole kumbagi liini pikkuse üle, aga kaardi järele waadates on näha, et uuesti kawatsetud liin (Wiljandist-Sangaste) hulga pikem saaks olema, kui endine (Halliste-Walka). mille järele mõtlugi ka ehituse kulud uuel liinil märkja suuremad saasid olema.

Maapind Hallistest algades, üle Karksi Taagepera-Törwa Humuli, kuni Walgani on madal, tasane, wäljaarwatud ainult halb kõrt Halliste ja Nõia alewi wahel, Polli ja Karksi mõisade piirides, kus mõõrinnakutest läbikaewata ja madalikku paigutatud tõita tuleb mis igatahes kulukas.

Sellest raskusest ehituse suhtes wõiks aga kergesti mõõdapeajeda selle läbi, et endist sihti wõikes osas muuta lõunaks. Nimelt tuleks uue tee algepunktiks wõtta Halliste jaama alemel Abja jaam ja sealt uus sihi läbiwõla Nõia alewi peale. Kaugus Hallistest, kui ka Abjast Nõia alewini on umbes seesama. Uus sihi läbiajamine Abjast Nõiani umbes 10 wersta, ei teeks suuri kulusid, selle eest jääks aga Halliste-Nõia wahel mõõgine koht kõrwale ja wähenesid ehituskulud märkja. Peale selle wõibaks see metsaisaaduste wõo läbi Põõgle ja Polli metsadest, mis Halliste-Nõia liinist eemal seisawad. Nõiast edasi läheks liin Karksi ja Taagepera waldade piirides läbi soohõimaade ja metsamaa, s. o. wähewäärtusliste pinda mõõda. Ainuke suurem sild tuleks ehitada Törwa alewi juures üle kõrge kallastega Õõna jõe. Törwast edasi kuni Wõigani on maapind täiesti tasane, ei ole mõõgesid, orge ega jõgesid.

Liini peal Wiljandist Tarwastuni on maapind Wõiratsi ja iseäranis Holstre walla piirides künkline ja orgudest läbilõigatud, mis raudtee ehituse juures igatahes suurt kulu nõuab. Alles Tarwastu walla piirides algab tasane maapind. Siiski leidub orge ja waiseid jõgesid ka Tarwastu, Kõrstna ja Lõve piirides, milledest mõõda ei pease. Pääle Õõna jõe sillu Törwa alewi juures, tuleks raudtee liini Sangaste jaama läbiwiies, suur, kallis sild ehitada üle Wäikse Emajõe, mis Humuli ja Sangaste wahel. Terwel liinil Wiljandist üle Tarwastu-Törwa Sangaste läheks raudtee suuremalt osalt läbi sõõa põllumaa, mis wõõrandamisel ehituskulusid suurel mõõdul tõstaks.

Selleiswaid andmeid ehituskulude suhtes ar wesse wõttes, järgneb, et uuesti kawatsetud liini ehitus üle Tarwastu-Törwa Sangasteje palju kallimaks läheb, kui endine liin Halliste (Abja) - Törwa - Walk. Sellepärast oleks juba kõõkhõõdmise mõttes wõimaje liini ehitus Abja jaamast algades riigi huwides igatahes rohkem soowitaw.

4. Strateegilisest küljest üht ehk teist liini tähtsamaks pidada, ei arwa linnawalitsus ennast mitte kõõmpetentseks, arwab aga siiski, et Walk-Törwa-Halliste (Abja) liinile selles wõõtes eesõigus anda tuleks. Küsimuse kohta aga, kumb liin end rohkem rentewiks, tuleb igatahes ka sedasama liini tulusamaks pidada. Hallistest ehk parem Abjast — algades lõõtuks ennemini kawatsetud raudtee liini läbi: rahwa- ja wiljaritkad Halliste, Karksi ja Helme kihelkonnad, Põõgle, Polli, Karksi ja Taagepera suurte ja sõõlwäärtusliste metsadega, puudutaks maakoha tähtsab kauplemiskohti — Nõia ja Törwa alewite. Peale suure hulga metsamaterjali tuleks raudteel nimetatud maakohast wedada iseäranis linu, linaseemneid, wilja ja karjakaswatuse saadusi. Kõige nõõnde saaduste kogupunktides on nimelt Nõia ja Törwa alewid, kust need kaubad, nagu endisel ajal, lähemasse sadama linna — Pärnu — juhitud saaksid. Iseäranis rohkesti linu on ikka annud Halliste kihelkond ja Törwa ümbrus, mis kohaliku rahwa tähtsam sissetulekuallikas, need on praegu linu erandita Pärnu kaudu eksporteeritud. Sedasama wõib metsamaterjaalide — palkide, laudade, liiprite ja propsipuude kohta ütelda.

Teisel liinil, Wiljandi-Tarwastu-Törwa-Sangaste wahel saaks kauba wedu üldse wähe olema. Ei ole selle liini lähedal kuskil suuremat metsa Põõllumajanduse saadusi wõiks ainult Tarwastu wallast suuremal mõõdul tulla, osalt ka Holstrest, Taagepera, Karksi, Polli ja Põõgle metsad läheks sellest raudteest kaugele kõrwale. Helme kihelkonnast saadetaks waewalt linu Tarwastu jo Wiljandi kaudu Pärnu, oleks liig suur ring, kuna wedu Tallinna tõõ kallis maksma tuleks.

Nõõda ei oleks uuesti kawatsetud Wiljandi-Tarwastu-Törwa-Sangaste raudteel mingit suuremat tulu kauba weost loota, kuna aga reisijate wedu raudteed ammugi ülewal ei pea.

Lõpuks ei wõi nimetamata jätta, et Halliste (Abja)-Törwa Walga (ehk Sangaste) raudtee läbi Pärnu linnale ja Pärnu maakonna rahwale uuesti loodud saaks endine ülitähtis ja tarwilik otsekohene hõõlbus ühendus ülikooli linnaga, üldse kooliide linna Tartuga, kuna Wiljandi-Tarwastu Sangaste liin neile selles suhtes wähe kasu tooks.

Taagapera mõisa kawatsetakse Wabariigi walitsuse (ehk Eesti Punase Risti) poolt suurem sanatoorium ajutada. Koht on selle jaoks wäga sõõnis ja õõnelikult walitud. Selle ajutuse tähtsus wõidaks kahtlemata ja suuresti selle läbi, kui raudtee Taagepraast läbi ehk lähendalt mõõda läheks.

Selleiswaste andmete põhjal palub Pärnu linnawalitsus küsimust uue raudtee sihi poolest enne lõpulikku otsustamist uuesti läbikaalumisele wõtta ja riigi huwid ning kahatka rahwa suurema osa tarwidust, kui ka Pärnu linna kasusid silmas pidades, endise, 1920 a. sihi juure jääda selle mõõdatusega, et alguspunktiks Abja jaaks määratud. Kui tähtjatel põhjustel peaks tõõgimata tarwilikuks arwatama, uue raudtee lõpupunktiks Sangaste jaama määrata, ei taha Pärnu linnawalitsus selle wastu midagi laususda, kui aga liin Halliste (Abja)-Nõia Taagepera-Törwa kaudu läbiwõidud saab."

Järgneb.

Kohalikud teated.

Wenekeelsete telegrammide wastuwõtmisest.

Nõõdsest peale tulewad kõik nii siinsed wahetatawad kui ka wõõljamaale adresseeritud wenekeelsed telegrammid ladina keele tähtega kirjutada, sest muidu ei wõeta neid telegrafis wastu egi anta edasi.

Wargus.

Wana-Wõõndras elutsew Reinhold Tõõsfeldt teatas linnapolitseile, et temal ööl wastu 14 maid, Nõia tõõnawal Koppeli hoowi peal ära warastatud waljad ja riided 888 marga wäärtuses.

Protokoll tehtud

linnapolitsels:

Lihunik Rein Raudsepa peale, joobnud olekus tapamaja ruumis loomuliku taitusse täitmise pärast.

Kirjad,

mis Pärnu postkontori seisma on jäänud:

1) Herbert Jürgens, Aisa tän. 24.
2) Reinu Manna Luik, Rõõhu tän. 2.
3) Reinu A. Jaakson, Mere tän.
4) Telefonist Andrei Kukk, Promenaadi Nr. 5.
5) Marianne Jaks, Nikolai tän. 10.
6) Marie Runtel, Liiwa tän. 18.
7) Proua H. Rõõsfar.
8) Tagasi Rootsimaal Elisabeth, Michailowi nime peale.

Pärnumaalt.

Woltwetisk. Tulekahju. Pühapäewal, 7. mail põõles Kola-Reiteri talu elumaja ühes rehe-toaga päise-päewa ajal maani maha. Tuli oli alguse kõõrtnast saanud. Päästa suudeti wähe talu sissesaadest

St.

Woltwetisk. Hiljuti warastati meie walla wahimehe toast lauapäält kogu walla elanikude kirjad ja ajaleheed ühes kohtu kutsekirjadega wõõrsseni ära, selle aja sees, kui wahimees sellesiamas toas lõunaunel puhkas. Asi anti jurdluseks politsei kätte.

St.

Jõõprast. Tulekahju. Pühapäewal, 14. mail kella 12—1 aeg oli siinse Laukasaare külas suurem tulekahju. Maha põlesid 4 talu: Naana, Mäält, Ottjer ja Uuetoa. Kange taule tõttu oli tule laiali laugemine nii kiire, et majakraamist wõga wähe päästa suudeti. Tule algus arwatakse suitsetajate ettewaatamatuse tagajärjel tekkinud olewat, sest tuli algas Olmre talu laudast ja aitast, mis ühtlasi ära põlesid — kuna elumaja puutumata jäi.

Teisalt kirjutakse meile Jõõpre tulekahju kohta järgmist.

14. mail kella 12 aeg päewal oli Jõõpre wallas Laukasaare küla suurem tulekahju, kus järgnesed talumajad maha põlesid.

1) Järi Ratiste pärait olewa „Wolmre" talu ait ja karjalaut.

2) „Naanu" talu elumaja ja karjalaut.

3) „Mäelt" talu elumaja, karjalaut ja keller.

4) „Oti" talu elumaja, karjalaut ja ait.

5) „Uuetoa" talu elumaja karjalaut ja ait.

Praegu olewate andmete järele olla tuli algase saanud Wolmre talu kõrwalisest ruumidest, kuidas nimelt, on weel wõõlja selgitamata. Tulel on korda läinud piiri panna juurde rutanud rahwa abil 6 talu juures. Kuulu järele on tules ka lehmi ja lambaid hukka saanud, nõõsama olla ka palju omanikkude warandusest tules ära põlenud.

Uuemad teated

Kõnetraadi teel.

Riigiwanem jõudis kell 4 peale lõunat Helsingisse, kus teda wastuwõtsid Soome riigi president, walitsuse liikmed, kõrgemad sõjawõimud, linnawalitsus ja tihe rahwahulk. Auwahtidena oli wõõljapandud sõjawõõlaseed linna garnisonist. Kell kahekõrda andis Soome president Eesti riigi wanema auks pidulõõgi.

Wene kaubandusline esitaja Narwas wangistatud. Teda süüdistatakse salakuulamises.

Eile oli rahaminister Westelil pikem juhuajamine ajakirjanikudega. Juhuajamisel selgus et Eestist Euroopas wäga wähe teatakse. Arwatawasti kesta konwerentsi tõõ weel umbes paar nädalat.

Wastutaw toimetaja ja wõõljaandja

J. Sitermann.

Tänuawaldus.

Tänan südamest kõiki, kes minu auõhtust osawõtsid.

Marie Madi.

Kütteainete Keskkomitee Likwideerimise Kommisjon annab wälja

awaliku wähempakkumise teel

laadimise ja wedu Waiste rannast Pärnu:

palke umbes 1500 tükki
kitsaõõpaste raudtee liiprid „ 1000 „
propse „ 88 kub. jõõda

Wõõljapakkumine 30. mail s. a., kell 10 päewal Pärnus, Kütteekomitee ruumes, Rüütli tän. 9.

Umbes

1000 kub. sõõla põletispunde

laadimine ja wedu Waiste rannast Tallinna, mõõe wõõljapakkumine 31 mail s. a. kell 12 päewal Tallinnas, Kütteainete Keskkomitee ruumes, Merepuiestee 15.

Pakkumisest osawõtjatel tuleb enne pakkumise algust, selle kindlustuseks 10% pakkumise algushinnast sissemaksta.

Lähemaid teateid saab Kütteainete Keskkomiteelt, Tallinnas ja Pärnumaa osakonnast Pärnus.

Pärnus, 15. mail 1922. Nr. 969.

Kütteainete Keskkomitee Pärnumaa osakond.

Nime, kihla- ja pulmakaartisid soowitab

H. LAANE trükikoda. Rüütli t. 47.

20. mail 1922 a., kell 10 homm. saab Kütteainete Keskkomitee Pärnumaa osakonnas, raudtee

liiprite saagimine ja wedu

Fröhlingi saeweskist ülesõõe Rõõmale, linawabriku kõrwale platsi peale

wähempakkumise teel wõõljaantud.

Lähemaid tingimisi saab Fröhlingi saeweskist Kütteekomitee töödejuhatajalt.

Pärnus, 15. mail 1922. Nr. 971.

Kütteainete Keskkomitee Pärnumaa osakond.

KOOLI LÕPUTUNNISTUSI SAADA

H. LAANE TRÜKIKOJAS PÄRNUS.

Soowitakse osta küres korras head

audusat kana.

Posseti tän. nr. 6.

Tellimisi „Postimehe" peale wõetakse kõikides wabariigi posti-telegraafi ajutustes wastu.

Linna ehituskommisjoni koosolekud on edaspidi linnaameti majas igal neljapäewal, kell 6 p. l.

Pärnus, 15. mail 1922 a. Nr. 1554.

Linnawalitsus.

Maja müüa, Pärnus, poeruumiga ja rõõdusaeg. Aisa tän. nr. 29.

Kaotatud

Tall. wärawa ligidal naister. ööfärk ja wõõljaõmm. walge tekk. Palutakse äraanda Wee tän. 15, waewatasu eest.

Korter.

Ostin korterit 2—3 toaga ja köögiga. Ülesanda selle lehe talit.

Müüa 12 toaline, **kahekordne puumaja** — Supeluspargis — ühes kõrwaliste hoonetega elukoha muutmise pärast m ü ü t a. Krunt ligi 400 ruutsülda. Ostutingimised s. l. t. kella 10—12 homm.

Al. Greenen

kapten Oengo saab korratku ühendust pidama

Tallinna, saarte ja Pärnu wahel.

Jõõnab **Pärnu** igal neljapäewal kell 7 õhtul, sõõdab wõõlja igal reedel kell 12 päewal.

Agentuur Pärnus.

Esimene Pärnumaa Eesti Laewaehituse Ühisus, Esplanaadi tän. nr. 31, telef. 62. Kontor awatud kella 9—12 ja 1/23—1/25. Laewasõidu päewadel esitaja sadamas.

Ärimehed,

maamees unustab kibeda töö tõttu loetud reklaami ruttu, aga tarwitab mitmesugust kaupa wõõrdlemisi palju, sellepärast

kuulutage „Postimehes",

et põllumehel linna sõites ei tarwitseks otsida äri, kust wajatawat kaupa osta.

Selle pahe kõrwaldamiseks oleks reklaam meie lehes kõige paremaks abinõuks.

Wõõljaõppinud **katalsepad** leiawad tööd. Järellüüsida s. l. tal.

Hea **lapsewanker** ja **lilleland** müüa, Laatsareti t. 1,5 kort. 1.